

Szkolnictwo wojskowe Nowej Zelandii w odpowiedzi na wyzwania XXI w.

dr Joanna Siekiera

09.07.2021

Artykuł w skrócie:

- Edukacja wojskowa w Nowej Zelandii, w przeciwieństwie do innych państw, nie opiera się na dwutorowym systemie składającym się z głównej akademii narodowej oraz pomniejszych szkół zawodowych i oficerskich.
- Akademia Obrony Nowej Zelandii pełni funkcję jedynej uczelni kształcącej personel sił zbrojnych. Jest to spowodowane zarówno relatywnie małą liczbą ludności, jak i brakiem strategicznej potrzeby szkolenia kolejnych żołnierzy.
- Reforma szkolnictwa wojskowego w latach 2017–2019 miała zmienić system edukacji wojskowej poprzez powołanie czterech kolejnych uczelni partnerskich Ministerstwa Obrony. Jednak ostatecznie nie doszło do jej realizacji.

Szkolnictwo wojskowe w Nowej Zelandii nie jest tak złożone jak w innych krajach, co może być uzasadnione małą populacją (4 991 442 na czerwiec 2021 r.¹) i brakiem geostrategicznej potrzeby szkolenia większej liczby żołnierzy i oficerów. Wszak dwie główne wyspy państwa – Wyspa Północna i Wyspa Południowa – znajdują się w strategicznie bezpiecznej pozycji, a państwo nie posiada historycznych wrogów. Przy omawianiu szkolnictwa wojskowego Nowej Zelandii w odpowiedzi na wyzwania XXI wieku kluczowy wydaje się być założenie oparcia owego system kształcenia na jednej instytucji państwowej, jaką jest Nowozelandzkie Kolegium Dowództwa i Sztabu (*New Zealand Command and Staff College, NZCSC*²). W XX wieku podejmowano próby rozszerzenia szkolnictwa wojskowego na niektóre szkoły średnie przygotowujące przyszłych żołnierzy do roli w siłach obronnych, a także oficerów do szkolnictwa wyższego. Mimo to obecnie rządzący politycy Partii Pracy są przeciwni militaryzacji szkół publicznych.

Podmiotowość, a także i poczucie odrębności od dawnej metropolii, Nowa Zelandia uzyskała poprzez ogłoszenie niepodległości od Imperium Brytyjskiego w 1947 r., kiedy to normy Statutu Westminsterkiego zostały ostatecznie, po 16 latach zwłoki ze strony

---

¹ Dane za CIA World Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/new-zealand/#people-and-society> (dostęp 23.06.2021).

² Governon-General, Coomand and Staff College: <https://gg.govt.nz/publications/command-and-staff-college> (dostęp 23.06.2021).

Nowozelandczyków, wdrożone przez parlament w Wellington³. Stąd utworzenie własnej akademii wojskowej zaledwie trzy lata po reformie konstytucyjnej musiało być rozumiane w skali międzynarodowej jako sposób na podkreślenie suwerenności oraz konieczność wzięcia odpowiedzialności za bezpieczeństwo obywateli. Dodatkowo Nowa Zelandia jako dawne dominium brytyjskie, poniosła ogromne straty podczas dwóch wojen światowych. W czasie I Wojny Światowej ludność Aotearoa (oficjalna nazwa państwa w języku maoryskim oznaczająca Kraj Długiej Białej Chmury)⁴ wynosiła 1 090 000, przy czym 72% urodziło się w Nowej Zelandii, a 25% stanowili Brytyjczycy. W wojsku służyło 124 tys. osób, z czego ponad 100 tys. służyło za granicą (co łącznie stanowiło prawie połowę zdolnych do służby mężczyzn). Wojna spowodowała śmierć 17 tys. Nowozelandczyków oraz odniesienie ran przez 58 tys. żołnierzy i członków personelu⁵. Podobnie po II Wojnie Światowej odnotowano straty najwyższe spośród państw Imperium Brytyjskiego: 12 tys. zabitych, ponad 15 tys. rannych i 8 tys. wziętych do niewoli⁶.

NZCSC został utworzony w 1950 r. i od ponad pół wieku służy jako jedyna szkoła wyższa kształcąca personel sił zbrojnych. Początkowo ulokowany na przedmieściach najliczniejszego miasta w Nowej Zelandii – Auckland – w 2004 r. został przeniesiony do Wellington. Taki monopol edukacyjny jest spowodowany dwoma czynnikami – niewielką populacją, a zatem pragmatyczną wystarczalnością posiadania tylko jednej szkoły wojskowej w kraju, a ponadto brakiem strategicznej potrzeby wyszkolenia większej liczby żołnierzy. Jednak w 2017 r. Ministerstwo Edukacji ogłosiło cztery nowe partnerskie szkoły dla Ministerstwa Obrony⁷, co było jednak poprzedzone konfliktem politycznym między dwiema głównymi partiami. Nowy system edukacji wprowadzony przez rząd Partii Narodowej już w 2012 r. uruchomił szkoły partnerskie (charter schools/partnership schools) finansowane z budżetu państwa a znajdujące

---

³ Na podstawie ustawy Statute of Westminster Adoption Act 1947 from 25 October 1947 (Public Act No. 38 of 1947).

⁴ Zgodnie z ustawą ustanawiającą język maoryski drugim równoprawnym językiem oficjalnym Nowej Zelandii: Maori Language Act 1987 from 20 July 1987 (Public Act 1987, No. 176).

⁵ P.J. Haythornthwaite, *The World War One Source Book*, Londyn 1993, s. 267; H.W. Wilson, J.A. Ham- merton, *The Great War. The Standard History of the All-Europe Conflict: Volume 2*, Londyn 1915, s. 175.

⁶ NZ History, *The Second World War at Home. Page 4 – Challenges, New Zealand History*: <https://nzhistory.govt.nz/war/second-world-war-at-home/challenges> (dostęp 23.06.2021).

⁷ Program ostatecznie nigdy w pełni nie zrealizowano: D. Cheng, *Education Minister Chris Hipkins Introduces Bill to End National Standards and Charter Schools*, “The NZ Herald”, 8.02.2018.

się pod nadzorem Ministerstwa Edukacji. Niemniej jednak, ostatnia reforma w 2018 r. przeprowadzona przez obecnie rządzącą Partię Pracy⁸, położyła kres finansowaniu szkół czarterowych, które nie są w stanie się same utrzymać.

Innym sposobem na uzyskanie efektywnego, skutecznego, a przy tym taniego (przez jasne powiązanie z uzależnieniem od budżetu narodowego oraz przychylnością wyborców w kolejnych elekcjach) przeszkolenia wojskowego, tym samym także i podniesienia kwalifikacji na rynku pracy, jest wspólny program przygotowany przez Ministerstwo Rozwoju Społecznego oraz Ministerstwo Obrony Narodowej w 2010 r. Kurs *Limited Service Volunteer* (LSV) trwa 6 tygodni w obozie wojskowym Burnham (nieдалeko Christchurch na Wyspie Południowej). Zostanie zawodowym żołnierzem po ukończeniu LSV jest również możliwe, aczkolwiek nie jest to główne założenie programu. Tutaj bowiem podstawową motywacją programu jest chęć ograniczenia bezrobocia wśród młodzieży⁹. Podobnie zdobycie tytułu magistra na Victoria University of Wellington¹⁰ przez młodszych żołnierzy, marynarzy i lotników tworzy ostatni narodowy szczebel edukacji wojskowej, konieczny do podjęcia stałej pracy w siłach zbrojnych oraz zyskania awansu dla personelu militarnego, podczas gdy dla studentów niewojskowych jest to szansa na zyskanie prestiżowego i unikatowego w skali regionu Pacyfiku Południowego wykształcenia¹¹. W tym miejscu należy także dodać, iż uczelnie nowozelandzkie stanowią najczęściej wybieraną ścieżkę edukacji wyższej przez studentów z mikrowysp Oceanii. Dla nich bowiem jedyną opcją oferowaną przez wewnątrz-morski region jest leżący na Fidżi Uniwersytet Południowego Pacyfiku albo pobyt na australijskich uczelniach. Jednak w związku z kosztami życia w Australii oraz zbliżoną kulturą oraz otwartością Nowozelandczyków na sąsiadów z Oceanii, uczelnie w Auckland, Wellington, Christchurch, Hamilton czy Otago są oblegane przez studentów z Mikronezji, Polinezji czy Melanezji.

---

⁸ List to Autorki od komendanta porucznika Hugh Aitken, oficera odpowiedzialnego za kontaktu z mediami w Nowozelandzkich Siłach Zbrojnych z dnia 24.06.2019. Znowelizowana ustawa o szkolnictwie: Education Amendment Act 2018 (Public Act 2018, No. 40) z 24 October 2018.

⁹ Word and Income, *Limited Service Volunteer (LSV)*: <https://www.workandincome.govt.nz/work/training-and-work-experience/limited-service-volunteer.html> (dostęp 23.06.2021).

¹⁰ Autorka jest stypendystką studiów doktoranckich na Wydziale Prawa Victoria University of Wellington (2015-2016). Miała okazję także osobiście przyjrzeć się ścieżkom karier studentów oraz absolwentów.

¹¹ List to Autorki od podpułkownik Melanie Childs, szefa sztabu w Nowozelandzkich Siłach Zbrojnych z dnia 25.06.2019.

Wreszcie, aby zostać nowozelandzkim żołnierzem należy przejść kurs *All Arms Recruit Course* (AARC), znany jako *Recruit Training*. 16-tygodniowe szkolenie odbywa się w obozie wojskowym Waiouru na Wyspie Północnej. Po ukończeniu szkolenia podstawowego żołnierze są delegowani do swoich jednostek w jednym z obozów wojskowych w obrębie kraju. Kolejnym etapem szkolenia jest „szkolenie korpusowe” dla określonej sekcji¹². Oficerowie muszą odbyć 11-miesięczny kurs szkoleniowy w Szkole Podchorążych (*Officer Cadet School*), wśród których pierwsze siedem tygodni to szkolenie podstawowe, podobne do szkolenia podstawowego żołnierzy. Ta początkowa faza (*Joint Officer Induction Course, JOIC*) odbywa się w bazie Woodbourne na Wyspie Południowej). Po ukończeniu JOIC wszyscy oficerowie-kadeci są delegowani na rok do wspomnianej wcześniej bazy Waiouru, gdzie rozpoczynają specjalne szkolenie oficerskie – *New Zealand Commissioning Course*. Ten bardzo wymagający kurs daje uznany na całym świecie i bardzo prestiżowy dyplom oraz stanowi wstęp do kariery oficera Sił Zbrojnych Nowej Zelandii.

Na zakończenie należy dodać, iż niektóre firmy prywatne, a także sektor publiczny, opracowują nowe sposoby wykorzystania etosu i dyscypliny wojskowej do formowania oraz edukowania kolejnych pokoleń Nowozelandczyków¹³. To na pewno coś, co można wdrożyć w innych krajach, takich jak Polska. Żołnierze Nowej Zelandii są doceniani na arenie międzynarodowej za zaangażowanie w wiele misji pokojowych i obserwacyjnych Organizacji Narodów Zjednoczonych, a ostatnio zostali rozmieszczeni jako wojska sojusznicze w operacjach wojskowych w Iraku i Afganistanie. Obecnie nowozelandzkie wojsko stacjonuje także w Korei Południowej, Sudanie Południowym, Libanie, Jordanii (misje humanitarne), Papui-Nowej Gwinei (misja szkoleniowa) oraz Bahrajnie (bezpieczeństwo morskie)¹⁴. Jednakże przyglądając się obecnej scenie politycznej w Wellington, gdzie od polityków zależą dalsze kierunki rozwoju wojskowości oraz edukacji wojskowej, jakiegokolwiek dalsze zmiany systemu szkolnictwa wojskowego czy jego całkowita reforma, są w tym momencie wysoce niechciane, a przez to i nieprawdopodobne.

---

¹² Defence careers, *Education and training*: <https://www.defencecareers.mil.nz/defence-careers/life-in-uniform/education-and-training/> (dostęp 23.06.2021).

¹³ Przykładem jest tu Vanguard School w Auckland, finansowana z prywatnych źródeł, tj. Advanced Trading Group Ltd, a otwarta w 2014 r.

¹⁴ Por. New Zealand Ministry of Defence, *Deployments Map*: <https://www.defence.govt.nz/what-we-do/diplomacy-and-deployments/deployment-map/> (dostęp 23.06.2021).

O AUTORCE

---

dr Joanna Siekiera. Prawnik międzynarodowy, doktor nauk społecznych, adiunkt na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Bergen w Norwegii. Była stypendystką rządu Nowej Zelandii na Uniwersytecie Victorii w Wellington, niemieckiego Institute of Cultural Diplomacy, francuskiego Institut de relations internationales et stratégiques. Uzyskała certyfikaty Rosyjskiej Szkoły Prawa Humanitarnego, UN CIMIC Training School oraz NATO Stability Policing Centre of Excellence.

Sfinansowano przez Narodowy
Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze
środków Programu Rozwoju
Organizacji Obywatelskich na lata
2018 – 2030

JEŻELI DOCENIASZ NASZĄ PRACĘ, DOŁĄCZ DO GRONA NASZYCH DARCZYŃCÓW!

Z otrzymanych funduszy sfinansujemy powstanie kolejnych publikacji.

Możliwość wsparcia to bezpośrednia wpłata na konto Instytutu Nowej Europy: 95 2530 0008
2090 1053 7214 0001 tytułem: „darowizna na cele statutowe”.